

Terhi Koulumies kok

Kirjallinen kysymys Suomen koronastrategian päivittämisestä Hetemäen raportin lähtökohtaoletusten osoittauduttua virheellisiksi hybridistrategian pohjana

Eduskunnan puhemiehelle

Hallitus on kertonut pohjaavansa koronatoimensa asiantuntijoiden näkemyksiin. Keskeisen perustan Suomen koronaepidemian hybridistrategialle muodostaa valtiovarainministeriön kansliapäällikön Martti Hetemäen työryhmän keväällä laatima raportti. Työryhmän työ perustui tuolloiseen saatavilla olevaan tietoon, mutta koska SARS-CoV-2-virus oli keväällä uusi ja pitkälti tuntematon, sitä koskevat tiedot olivat vajavaisia nykytiedon valossa. Sittenkin koronasta on saatu uutta tutkimustietoa ja ymmärrys epidemiasta on parantunut ratkaisevasti. On ilmeistä, että raportin lähtökohtaoletukset ovat osittain vanhentuneet ja siten myös raporttiin pohjautuvaa Suomen koronastrategiaa on syytä muuttaa vastaamaan uutta tilannekuvaa.

Keväällä raportin ilmestyessä koronan haitallisiksi seurauksiksi ymmärrettiin pääasiassa viruksen aiheuttamat kuolemantapaukset. Sen seurauksena johtopäätös oli, että riskiryhmiä on suojeltava tartunnoilta, mutta viruksen voi antaa kiertää muussa väestössä. Viruksen oletettiin lisäksi aiheuttavan sairastuneille hengitystieinfektion, ja sitä kutsuttiin raportissa "nuhakuumeeksi". Toisin kuin pandemian alussa ajateltiin, nykyään tiedetään, että COVID-19-epidemiassa ei kyse ole pelkästä hengityselinten sairaudesta, vaan monielinsairaudesta tai useasta eri oireyhtymästä. Virus saattaa aiheuttaa ihmiselle muitakin pitkäaikaisia vaurioita esimerkiksi aivoissa, sydämessä, keuhkoissa ja muissa sisäelimissä sekä verisuonissa.

Nykyään tiedetään myös, että ns. pitkäaikaiskorona, Long Covid, on vakava osa pandemiaa ja WHO on tehnyt sille jo oman tautiluokituksenkin. Tutkimusten mukaan pitkäaikaiskorona voi pitkittyä potilaalla riippumatta siitä, kuinka vakavana tämä on koronan akuuttivaiheen sairastanut, ja myös perusterveet nuoret sairastuvat siihen. Tampereen yliopiston anatomian professori, lääketieteen tohtori ja SARS-tutkija Seppo Parkkilan mukaan pitkään koronaan sairastuu arvioiden mukaan 10—30 prosenttia koronan sairastaneista.

Hetemäen työryhmän raportissa Suomen tavoitteeksi asetettiin epidemian "hallittu muttei liian voimakas hidastaminen", jolla ehkäistään terveydenhuollon ylikuormittumista, eli raportin perustana oli ns. flatten the curve -ajattelu sekä mitä ilmeisimmin myös laumasuojan tavoittelua sairastamisen kautta. Raportin mukaan "vaikka infektio ei antaisi elinikäistä suojaa uudelleentartunnalta, on todennäköistä, että ainakin väliaikainen suoja syntyy ja suojaa pidemmällä ajalla ainakin vakavilta taudinkuvilta" ja "kun valtaosalla väestöä on ainakin osittainen suoja, vuosittain tartunnan saa varsin pieni joukko". Lisäksi oletettiin, että "vaikka monen virustaudin kohdalla sai-

Kirjallinen kysymys KK 848/2020 vp

raus ei välttämättä anna elinikäistä immunologista suojaa, osittaisen suojan syntyminen on kuitenkin tavallista. Se vähentää sekä tartuttavuutta että oireiden kestoa ja vakavuutta, jos tartunnan saa myöhemmin uudestaan".

Nämä oletukset ovat osoittautuneet jälkikäteen vääriksi. On ensinnäkin havaittu tutkimuksista, että koronaan ei synny laumaimmunitteettia lainkaan. Tutkimuksia tästä on tehty eri puolilta maailmaa: mm. Lontoon Imperial College -yliopiston tutkijaryhmä on todennut, että vasta-aineiden määrä kehossa alkaa nopeasti vähentyä sen jälkeen, kun ihminen on parantunut COVID-19-infektiosta. Tutkimuksessa käytiin läpi 365 000 ihmisen vasta-ainetestituloksia kesä- ja syyskuun välisenä aikana, ja siinä kävi ilmi, että yli neljännekseltä vasta-aineet olivat hävinneet elimistöstä kolmessa kuukaudessa. Lisäksi on havaittu, että jos koronatartunnan saa uudestaan, uusi tartunta voi olla jopa vaarallisempi kuin ensimmäinen.

Tutkijaryhmä julkaisi lokakuussa ensimmäisen laajan tutkimuksen uudelleentartunnoista. He tutkivat sairauskertomuksen 258 meksikolaiselta henkilöltä, jotka olivat laboratoriotodennetusti sairastuneet COVID-19-infektioon toistamiseen. Suurin osa laboratoriovarmennetuista toisen kieroksen tartunnoista oli 20—50-vuotiailla nuorilla aikuisilla. Toisen tartuntakerran vakavuus oli todennäköisempi niillä, joilla myös ensimmäinen sairastamiskerta oli ollut vakava. Näin siitä huolimatta, että immunitteettitutkimuksista tiedetään, että vakavat koronatartunnat tuottavat enemmän vasta-aineitakin kuin lievät sairausmuodot. Lokakuussa WHO tuomitsikin laumasuojaa sairastamisen kautta hakevien maiden koronastrategiat epämoraalisiksi.

Työryhmän kolmas oletus, jolle koko Suomen koronastrategia perustuu, on myös osoittautunut virheelliseksi. Hetemäen työryhmän raportissa arveltiin keväällä, että "epidemian täydellinen tukahduttaminen pysyvästi ei ole Suomelle realistinen vaihtoehto." Sitten tukahduttamisen onnistumisesta on kuitenkin saatu runsaasti uutta ja parempaa tietoa, jonka perusteella viruksen tukahduttaminen on sekä kansanterveyden että talouden kannalta ylivoimaisesti paras vaihtoehto. Tukahduttamisstrategiasta on tarjolla sekä tieteellistä tutkimustietoa että käytännön kokemuksia muista maista.

Valtiotieteiden maisteri Thomas Brand, EndCoronavirus.org- ja tekniikan tohtori Pauli Alin, joka on teknologiajohtamisen apulaisprofessori Yhdysvalloissa, ovat hiljattain vertailleet eri maiden koronastrategioita ja todenneet, että jokainen maa, joka on halunnut tukahduttaa epidemian, on onnistunut siinä. Tällöin kyseisissä maissa on voitu palata lähes normaaliin arkeen. Kun aktiivisten tartuntojen määrä on painettu lähelle nolaa, normaaliin kanssakäymiseen liittyvä tartuntariski on minimaalinen, mikä suojaa myös haavoittuvimmassa asemassa olevia. Ihmiset uskaltavat palata ravintoloihin ja henkilökohtaisiin palveluihin, terveydenhuollon ylimääräinen paine vähenee ja luottamus talouteen palaa.

Kun Suomessa ja monissa muissa länsimaissa kärsitään epidemian toisesta aallosta, tukahduttamiseen tähänneissä Etelä-Koreassa, Uudessa-Seelannissa, Kiinassa, Mongoliassa ja monessa muussa Aasian ja Afrikan maassa tilanne on palannut käytännössä normaaleihin uomiinsa. Taiwanissa järjestettiin mm. valtava Pride-tapahtuma ja Australiassa pelataan rugbya uusiseelantilaisten kanssa. Samoin Japanissa ja Vietnamin jalkapalloa pelataan täysille katsomoille. Kaikki nämä maat valitsivat keväällä strategian, jonka mukaan virusta ei siedetä maassa lainkaan, vaan epidemia pysäytetään.

Kirjallinen kysymys KK 848/2020 vp

Hetemäen työryhmän raportin oletus, että tukahduttaminen tulisi taloudelle kalliimmaksi kuin se, että viruksen annettaisiin tasaisesti levitä väestössä, on jälkikäteen tarkasteltuna virheellinen. Uuden näytön perusteella tukahduttamiseen tähtäävien maiden strateginen valinta on päinvastoin osoittautumassa erittäin onnistuneeksi. Ilmeisten kansanterveydellisten etujen lisäksi myös talouskasvu on vahvinta tukahdutusstrategian valinneissa maissa. Maat, jotka ovat päämäärätietoisesti eliminoineet viruksen (Uusi-Seelanti ja Taiwan), ovat talouden puolesta parhaassa tilanteessa ja pystyneet palaamaan normaaliin elämään maan sisällä.

Samaan aikaan Euroopassa Belgia, Espanja, Iso-Britannia, Italia, Latvia, Liettua, Ranska, Saksa, Sveitsi, Tšekki ja mahdollisesti myös Alankomaat ja Ruotsi ovat pakon edessä taas lockdown-tilanteessa. Siinä ihmisten perusoikeuksia, kuten liikkumisen ja yrittämisen vapautta, rajoitetaan. Kaikki nämä eurooppalaiset maat valitsivat keväällä Suomen tavoin jonkinlaisen testaa-jäljitä-eristä-hoida-toimintamallin. Syksyn kokemusten perusteella tämä valinta on osoittautumassa epäonnistuneeksi; kansanterveydellisen tragedian lisäksi talous supistuu voimakkaasti maissa, joissa koronaa ei tukahduteta. Kun kansalaisten luottamus turvalliseen arkeen horjuu, myös kulutus putoaa ja yritysten toimintamahdollisuudet heikkenevät.

Koronakriisistä selviävät onnistuneesti maat, joilla on oikea tilannekuva, joiden päättäjät ymmärtävät kyseessä olevan vaarallinen mutta tukahdutettavissa oleva virus ja jotka valitsevat strategiakseen viruksen tukahduttamisen. Epidemian tukahduttanut yhteiskunta on huomattavasti vapaampi ja vauraampi kuin sellainen maa, jossa virus on jatkuvasti läsnä nykyiseen tapaan.

Edellä olevan perusteella ja eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ään viitaten esitän asianomaisen ministerin vastattavaksi seuraavan kysymyksen:

Aikooko hallitus muuttaa koronastrategiaansa siten, että Suomi siirtyy linjalle, jossa epidemia tukahdutetaan sen sijaan, että sen annetaan levitä keväisen hybridistrategian mukaisesti, varsinkin kun Hetemäen raportin, jolle hybridistrategia pohjaa, tiedetään nyt jälkikäteen perustuneen virheellisiksi osoittautuneille oletuksille?

Helsingissä 10.11.2020

Terhi Koulumies kok